

JAMES MALLON

PROMĚNA FARNOSTI

Z udržovacího režimu
k misijnímu zápalu

→ ORIENTAGE ←

JAMES MALLON

PROMĚNA FARNOSTI

Z udržovacího režimu k misijnímu zápalu

KARMELITÁNSKÉ NAKLADATELSTVÍ

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Mallon, James, 1969-

[Divine renovation. Česky]

Proměna farnosti : z udržovacího režimu k misijnímu zápalu /
James Mallon ; z anglického originálu Divine renovation ... přeložil
Jiří Gračka. – Vydání druhé. – V Praze : Karmelitánské nakladatelství,
2022. – 335 stran. – (Orientace ; svazek 67)

ISBN 978-80-7566-199-9 (brožováno)

* 272-774 * 159.923.2 * 27-72-144 * 27-7-028.79 * 27-636 * 27-766 * 27-762 *
272-722.53 * 929 * (048.8) * (0:82-94)

- Mallon, James, 1969-

- katolické farnosti - 20.-21. století

- identita

- comunio

- reforma církve - 20.-21. století

- náboženská obroda - 20.-21. století

- evangelizace - 20.-21. století

- misijní činnost - 20.-21. století

- katoličtí kněží - 20.-21. století

- monografie

- autobiografické vzpomínky

27 - Křesťanství. Křesťanská církev všeobecně. Eklesiologie [5]

929 - Biografie [8]

© Novalis Publishing Inc., 2014

Czech edition © Karmelitánské nakladatelství, s. r. o., Praha, 2022

ISBN 978-80-7566-199-9

Obsah

Úvod: Dům z karet	9
1. Dům modlitby	
Mít na zřeteli svou identitu a cíl	15
2. Oprav můj dům	
Od koncilu k papeži Františkovi	31
3. Dům bolesti	
Církev omezující se na údržbu	49
4. Zbavte se starých krámů	
Co musíme zahodit, když chceme začít přestavovat	67
5. Položení základů	
Jak proměnit prostředí farního společenství	99
6. Hlavní vchod	
Svátosti jako nejlepší pastorační příležitost	229
7. Vést všechny v domě	
Nezbytná úloha toho, kdo stojí v čele	271
Závěr	330

„Poslání k srdci lidu nepředstavuje jen jednu z oblastí života nebo ozdobu, kterou si mohu sundat, rovněž není přívěskem nebo jedním z mnoha životních okamžiků. Je to něco, co nemohu vykořenit ze svého bytí, nechci-li se zničit. Já *jsem posláním* na této zemi, a proto jsem na tomto světě.“

(papež František, *Evangelii gaudium*, 273)

ÚVOD: DŮM Z KARET

„My nepotřebujeme slyšet o Ježíšovi. Potřebujeme hrát karty!“ S posledními slovy udeřila pěstí do stolu a všichni lidé v sále zmlkli. Ústa se otevřela údivem a ruce připravené vynést další trumf na chvíli zamrzly ve vzduchu. Kromě údivu ale tváře lidí vyjadřovaly i spravedlivé uznání, že dotyčná řekla nahlas to, co chtěli říct i všichni ostatní.

Když se týden před touto událostí rozkřiklo, že opravdu hodlám zabrat na pondělní večery farní sál, aby se tu mohl konat desetitýdenní evangelizační program nazvaný kurzy Alfa, vyvolalo to tak veliký poprask, že jsem musel svolat mimořádné zasedání farní rady. A místo abych dal na doporučení a od záměru ustoupil, stál jsem si já, jednatřicetiletý kněz spravující svou úplně první farnost, umíněně za svým. Neměl jsem ani jinou možnost. Zároveň jsem ale nemohl tušit, že tohle je teprve první z mnoha soubojů, které během následujících deseti let své kněžské služby budu muset s karetní hrou svést.

Bůh naší maličké farnosti během oněch prvních a nesmělých pokusů pořádat kurzy Alfa, a tak oslovit i ty, kdo do kostela nechodí, nesmírně žehnal. Do roka se u nás o pondělních večerech pořádala setkání, na která přicházelo víc než sto lidí, aby se seznámili s nabídkou evangelia a byli pozváni na ni odpovědět. Lidské životy se začaly proměňovat. Ti, kdo dosud

byli vlažní, najednou zahořeli, a ti, kteří se církvi vzdálili, teď prožívali silná setkání s Ježíšem, vnímali blízkost Ducha Svatého a vraceli se do společenství víry. Velký konflikt vznikl kvůli hře v karty za to stál.

Skupince, která se ke hře setkávala, jsme sice nabídli, aby si zvolili jakýkoli jiný den nebo jinou hodinu kromě pondělního večera. Oni se ale raději rozhodli naši budovu úplně opustit a odejít jinam. Proti se nezvedl snad ani jediný hlas. Tahle setkání se tu přece konala asi tak od středověku a stále se ho účastnili zakládající členové – nebo to tak aspoň vypadalo. Záhada, proč si karetní společnost nemohla vybrat jiný večer, jsem pak rozlouskl až další rok.

Během druhého léta své služby jsem dostal přidělenou druhou, ještě menší farnost v obci vzdálené asi dvanáct kilometrů. Tamní společenství se pomalu rozpadalo. Účast na bohoslužbách stále klesala a kromě bohoslužeb neprobíhala žádná další setkání. Žilo tu taky několik ochotných lidí, kteří pečovali o budovy, a potřebné peníze se jim tak tak dařilo vydělat tím, že ve farním sále pořádali společné večere. Mým prvním úkolem bylo upravit katechetický program, který byl určen asi třiceti dětem ve věku od pěti do šestnácti let: všichni se museli vejít do přeplněné místnosti na výuku, pro kterou byl každý týden problém najít katechetu nebo někoho, kdo by se dětem věnoval. Rozhodli jsme se vyčlenit žáky druhého stupně a sestavit z nich samostatnou skupinu, kde půjde víc o společné prožitky a společenství než o vyučování. Jediný večer, kdy se mohli scházet, byl ten úterní, a v úterý se tu scházela karetní společnost – právě ta skupinka lidí, kterou už jsem o pondělních večerech vypudil ze své první farnosti. Záhada byla vyřešena: nemohli tehdy změnit termín setkání,

protože karty hrávali i ostatní večery, každý den v týdnu na nějakém jiném místě.

V letech 2004 až 2010 jsem byl farářem v relativně bohaté farnosti jedné dobře situované městské části. Vždy byla pokládána za klenot v koruně arcidiecéze a bydlel v ní generální vikář a skupina kaplanů. Až donedávna ji kněží před důchodem považovali za ideální působiště předtím, než službu definitivně pověsí na hřebík. To byl taky důvod, proč se tady za posledních třicet let nic nového nedělo. Kvůli zanedbané údržbě se rozpadaly budovy a ani živé kameny církve, lidé, na tom nebyli o moc líp. Nefungovala formace dospělých ve víře, nerozvíjely se žádné služby ani péče o vedoucí skupinek. V mnoha směrech se tu žilo jen z odlesku minulé slávy. Jedinou záchranou bylo, že se tady nescházela žádná karetní společnost. Zato tu byli skauti, vlčata a bobříci, kteří naši budovu využívali čtyřikrát do týdne a dělali to už třicet let.

A tak jsme znovu začali kolotoč rozhovorů se skupinkami, které zadarmo využívaly naše prostory, a zkoušeli získat aspoň jeden volný termín pro pořádání kurzů Alfa. Během šesti let, která jsem v oné farnosti strávil, se nám nakonec podařilo dostat se do vlastního domu a tam uspořádat víc než deset několikátýdenních formačních programů, každý s účastí sedmdesát až osmdesát lidí. Není snad třeba dodávat, že v této ospalé farnosti došlo k probuzení a začaly se dít úchvatné věci.

V roce 2005, rok po příchodu sem, mi zase přidělili druhou farnost. Tahle byla vzdálená jen asi dva kilometry a popsat by ji šlo naprosto stejně jako tu první, s tím rozdílem, že devadesát procent jejích prostor měla pronajatých chlapecká škola a kromě toho tu sídlila místní basketbalová liga, která s námi neměla nic společného až na to, že jeden z týmů byl po naší farnosti pojmenován. A veškeré další prostory, které

využitě nebyly, žárlivě střežily – asi tušíte – hned dvě karetní společnosti.

Nakonec jsem se přestěhoval do farnosti svatého Benedikta, a to jen tři měsíce poté, co tu byla dokončena zbrusu nová, moderní komunitní budova. Celá farnost vznikla sloučením tří do té doby samostatných farností a lidé se teprve přednedávnm sešli, někteří ochotně a jiní méně, pod jednou střechou. Měl jsem tu působit jako farář a být u toho, jak se během prvního roku všechno usadí. „Skvěle,“ napadlo mě, „začínáme s čistým stolem. Nikdo nám neblokuje budovy. Máme spoustu místa na spuštění evangelizačních akcí a formačních programů pro dospělé, abychom nádhernou hmotnou stavbu naplnili církví z živých kamenů.“

Ke své hrůze jsem ale do týdne zjistil, že už dřív dostaly nejrůznější skupinky ústní příslib, že naše prostory mohou využívat. Musel jsem jednat rychle. Snažili jsme se najít kompromis a zkusili jsme do budovy vměstnat všechny akce, ale nešlo to. Nehodlali jsme sice spouštět žádnou iniciativu dřív než za čtyři měsíce a tento čas měl sloužit k plánování, ale skauti stáli jen o dlouhodobou smlouvu, a tak se rozhodli odstěhovat. Další skupinou byla... velice početná karetní společnost. Dohodli jsme se na kompromisu. Poskytneme jim své prostory do prosince, ale od ledna, kdy u svatého Benedikta zahajujeme kurzy Alfa, si musejí najít jinou hodinu anebo jiné místo. Když jsme se všichni poprvé sešli na jednom a pro tuto chvíli sdíleném místě, čekala na mě hned dvě překvapení. Především se dostavilo 160 zájemců, kteří chtěli absolvovat školení, aby mohli Alfou vést. A taky mě při příchodu do farního sálu vítaly zlostné pohledy asi šedesáti až osmdesáti šedesátiletých až osmdesátiletých karbaníků – nemalá část

z nich byli ti samí lidé, které jsem o deset let dřív „vypudil“ z té malé venkovské farnosti.

V následujících kapitolách se snažím ukázat, že zmatky, kterými si dnes naše církve prochází, včetně sporů o smysl a účel budov, mají do značné míry původ v krizi identity. Ze své podstaty jsme církví misijní. Pro tuto identitu chci položit teologické základy a zároveň nabídnout model obnoveného farního života. Modlím se za to, aby církevní představení a všichni, kterým budoucnost naší církve leží na srdci, našli na těchto stránkách návod, jak v Bohu obnovit církve, kterou tolik milujeme.

1. DŮM MODLITBY

Mít na zřeteli svou identitu a cíl

Hlavním důvodem, proč jsem v každé své dosavadní farnosti chtěl získat zpět farní budovy, byla snaha reagovat právě na to, co způsobilo, že je obsadily nejrůznější skupinky. Týká se to identity.

V naší církvi se dnes hodně mluví o krizi. Dozvídáme se, že máme krizi povolání, krizi rodin, krizi manželství, finanční krizi, krizi víry, krizi vyvolanou sexuálním zneužíváním, krizi vůdcovství a krizi (doplňte dle libosti:). Kolem těchto pojmů se sice může vést cenná diskuse, trvám ale na tom, že tou nejhlubší krizí je krize identity a všechny ostatní jsou pak jen jejími symptomy: zapomněli jsme, kým jako církev vlastně jsme a co jsme povoláni dělat. Když se toto děje, brzo zapomínáme nejen na to, k čemu slouží naše budovy, ale především na to, proč jako církev vůbec existujeme.

Chrám

Současná doba není první, v níž se Boží lid musel na svou pravou identitu znovu rozpomínat. Během několika posledních let jsem s radostí doprovázel několik poutnických skupin do Svaté země. Dělán to vždycky moc rád a pokaždé

je to nezapomenutelný zážitek. Během prvního dne, který travíme v Jeruzalémě, jdeme pěšky na Olivovou horu, odkud se nabízí úžasný výhled na Chrámovou horu a Skalní dóm. Než vystoupáme do Getsemanské zahrady, zastavíme se na chvíli v kostele *Dominus flevit*, na místě, kde Ježíš podle tradice plakal nad Jeruzalémem (srov. Lk 19,41-44). Velice často tu zaslechnete průvodce vyprávět, že Ježíš vyhnal z chrámu směnárníky, protože se rozzlobil, že se v tomto posvátném okrsku obchoduje. Toto je nejběžnější, avšak mylné chápání Ježíšova činu. Ten totiž mnohem víc, než by nás napadlo, souvisí s karetními společnostmi a skautskými schůzkami.

P. Robert Barron ve své skvělé televizní sérii *Catholicism* upozorňuje na výzkum biblisty N. T. Wrighta týkající se toho, zda se Ježíš při vjezdu do Jeruzaléma vědomě prohlašoval za židovského mesiáše. To, že z Olivové hory sjížděl na oslátku a do města vjel od východu, Zlatou branou, je podle Barrona srovnatelné s tím, jako by někdo vjel do Washingtonu v černé prodloužené limuzíně s vlajkami USA připevněnými na kapotě a s čestným doprovodem. Jde o to, že Ježíš všechny své kroky plánoval a jednal úmyslně. Jedním z úkolů, které měl mesiáš vykonat, byla obnova chrámu. Když v Markově evangeliu Ježíš za nadšeného volání davu, který v něm vidí mesiáše, vjíždí do města, okamžitě se vydá do chrámu. Pak se ale stane cosi podivného. Svátý Marek nám vypráví, že se Ježíš rozhlédl, pak zjistil, kolik je hodin, a protože už bylo pozdě, odebral se s Dvanácti do Betánie, aby tam přenocoval.

Teprve druhý den ráno vstupuje znovu do chrámu a začíná z něj vyhánět všechny, kdo tam nakupují a prodávají. Převrátil stoly směnárníkům „a nedovolil, aby někdo nesl nějakou věc chrámem“ (Mk 11,15-16). To z jeho strany není žádný spontánní a vášnivý výbuch. Není to chvíle spravedlivého rozhořčení

nad tím, že z domu jeho Otce je tržiště. Ježíš tu s rozmyslem a soustředěním koná symbolické gesto. To, co v chrámu vidí, v něm nemohlo vzbudit náhlou zlost. Chodil sem celý život a obchodování se zvířaty bylo nezbytným předpokladem bohoslužby, protože se tu přinášely oběti. A není to ani hněv na směnárníky, kteří za poplatek přijímají měny nejrůznějších zemí a vydávají za ně zvláštní chrámovou měnu, kterou jedinou se dalo za obětní zvířata zaplatit. Povšimněme si, že Ježíš svým jednáním nepřerušuje jen ty, kdo tu vydělávali peníze, ale i ty, kdo něco nakupují anebo se snaží vstoupit do vnitřního nádvoří chrámu. Na nějakou dobu uzavírá celý chrám a dovolává se přitom autority proroků. První citát, který pronáší k ohromenému zástupu, pochází z proroka Izaiáše (srov. Iz 56,7) a potom odkazuje i na Jeremiášovo proroctví proti prvnímu chrámu (srov. Jer 7,11): „Můj dům ať je domem modlitby pro všechny národy, ale vy jste z něho udělali lupičské doupě!“ (Mk 11,17).

Když se na citované místo z Jeremiáše podíváme v jeho původním kontextu, zdá se, že ony „lupiče“ identifikuje s kupci účtujícími přemrštěné částky lidem, kteří nemají jinou možnost, jak si danou věc opatřit – podobně jak to dnes dělají například prodavači párků na fotbalovém stadionu. Klíčem k porozumění Ježíšovu činu je ale první citát, převzatý z Izaiáše. Bůh v něm židovskému lidu připomíná, že chrám měl být domem modlitby pro všechny národy, že vyvolení Izraele mělo směřovat k tomu nejširšímu zahrnutí všech lidí:

Cizince, kteří lnou k Hospodinu...
přivedu na svou svatou horu
a dám jim radost ve svém domě modlitby.
Jejich celopaly a žertvy

mi budou potěšením na oltáři;
neboť můj dům se bude nazývat
domem modlitby pro všechny národy (Iz 56,6-7).

Většina odborníků se shoduje na tom, že příslušná část knihy Izaiáš (kapitoly 56 až 66) vznikla v šestém století před Kristem a že toto proroctví pochází z doby vyhnanství, ještě předtím, než byl roku 520 př. Kr. obnoven chrám – původní Šalomounův chrám předtím srovnali se zemí Babyloňané. Je zcela zřejmé, že podle Božího záměru má nejen chrám, ale celý izraelský národ být prostředkem spásy určené všem lidem. Náznaky tohoto velkolepého a všeobecného povolání nacházíme napříč celým Písmem svatým, především ale v prorocích a zejména v knize proroka Izaiáše. Její 49. kapitola, známá jako „druhá píseň o Služebnících“, byla sepsána během vyhnanství a mluví se v ní o obnově izraelského lidu. Zároveň se přitom poslání Izraele rozšiřuje:

Nestačí, že jsi mým Služebníkem,
abys obnovil Jakubovy kmeny
a zbytky Izraele přivedl nazpět.
Proto tě dám národům jako světlo,
aby se má spása rozšířila až do končin země (Iz 49,6).

S vědomím tohoto povolání nyní ten, kterého už předtím na stejném místě Simeonova ústa prohlásila za ztělesnění a naplnění tohoto proroctví (srov. Lk 2,29-32), hledí na chrám, ve kterém se toto radikální zahrnutí všech národů skrze vyvolení Izraele nijak neprojevuje. Místo toho Ježíš vidí lid, který zapomněl na své povolání a připravil pohany o jejich účast na Boží smlouvě. Izraelité se rozhodli, že stačí, když si

ji nechají pro sebe. Spokojili se s daným stavem věcí, se svou bohoslužbou a rituály, a docela zapomněli na svůj úkol – na identitu, kterou jim připomínali izraelští proroci a často za to také zaplatili velikou cenu.

Tuto teologii vyčlenění přitom naznačovala i sama architektura chrámu. Pohané mohli vystoupat na posvátnou Chrámovou horu a být přítomni na místě zvaném „Nádvoří pohanů“, nesměli už ale projít branou do samotného chrámu. Mezi tímto vstupem a velesvatyní, vnitřním svatostánkem, byla možnost přístupu pro různé skupiny dále omezována. Po Nádvoří pohanů následovalo „Nádvoří žen“ a poté „Nádvoří Izraele“, kam mohli vstoupit jedině izraelští muži. Pak bylo „Nádvoří kněží“ a nakonec velesvatyně, do které jen jedenkrát za rok vcházel velekněz. Ve velesvatyni Šalomounova chrámu byla původně uložena i archa úmluvy, skrytá za oponou – tou oponou, která se při Ježíšově smrti na kříži roztrhla vpůli. Ježíš svou smrtí a zmrtvýchvstáním nechal zničit a znovu obnovit chrám svého těla, aby na své osobě ukázal nový Boží chrám, kde se země spojuje s nebem. V tomto chrámu už nejsou žádná rozdělení a přehrady (srov. Ef 2,14). Už není Žid anebo Řek, muž anebo žena (srov. Gal 3,28). Všichni lidé jsou kněžími a mají přístup do velesvatyně. Ježíš osobně naplňuje úděl Izraele. Všechna starodávná proroctví o radikálním zahrnutí všech národů docházejí naplnění pouze v jednorozeném Synu Božím, Synu Davidovu, Ježíši, Mesiáši. Poslání obsáhnout všechny lidi je předáno novému Izraeli – lidem, které Ježíš povolal, jeho *ekklésii* – a ten má jít a získat za učedníky všechny národy. Ale stejně tak i my na toto zapomínáme a spokojujeme se pouze s tím, že si vše necháváme pro sebe.

Déjà vu

Současná krize identity v naší církvi má mnoho společného s tou, která panovala za časů Krista. Říká se, že to není tak, že by Kristově církvi příslušelo poslání, ale spíše že Kristovu poslání přísluší církev. My jsme ovšem na své základní misijní povolání zapomněli do té míry, že se spokojujeme s údržbou a službou sobě samým. To, že církev existuje kvůli misiím, v posledních padesáti letech ustavičně potvrzují papežové i teologové, pro většinu katolíků je ale misijní působení něčím, co koná vybraná hrstka lidí kdesi v dalekých zemích, a většina farností, poznamenaných mentalitou údržby, se v nejlepším případě zaměřuje na potřeby svých členů. Podobně jako Izrael za časů Ježíšových jsme se i my stali lupiči Božího lidu, za kterým se podle Božího pověření máme vydat, aby se jeho pása „rozšířila až do končin země“ (Iz 49,6).

Dne 14. dubna 2012 uplynulo sto let od potopení Titaniku. Moje domovské město Halifax se této připomínky intenzivně účastnilo, protože právě ono hrálo při záchranných akcích po katastrofě klíčovou roli. Při psaní těchto slov myslím na to, že nedaleko odsud je hřbitov, kde jsou pochovány ostatky objevených obětí. V noci, na kterou sté výročí připadlo, jsem sledoval starý černobílý film *A Night to Remember* (v ČR známý pod názvem „Zkáza Titaniku“ – pozn. překl.). Připomněl jsem si přitom, že značná část záchranných člunů, které tehdy od potápějící se lodi odplouvaly, nebyla zaplněná víc než z poloviny. Na osmnácti záchranných člunech, které byly spuštěny na vodu, zůstalo celkem 472 nevyužitých míst. Když parník zmizel pod hladinou, plavalo v ledové vodě kolem 1500 lidí a lidé na člunech stojících v bezpečné vzdálenosti je pozorovali. Jen dva z osmnácti člunů se vydaly zachraňovat přeživší. Přesunuli

stávající pasažéry, aby udělali co nejvíc místa, a je doloženou skutečností, že někteří cestující první třídy si stěžovali na příšerné nepohodlí. V době, kdy si lidé v člunech uvědomili, co je jejich úkolem, a vydali se mezi oběti, bylo naživu už jen devět trosečníků a tři z nich nakonec stejně zemřeli na podchlazení.

Při sledování filmu jsem si najednou uvědomil, že tato událost je metaforou církve. Jsme tady kvůli misijnímu poslání. Podobně jako Ježíš jsme byli vysláni „hledat a zachránit“ ty, kdo hynou, a v záchranných člunech je volného místa dostatek. Velice často ale jako církve jen stojíme bezpečně opodál a víc nás zajímají naše vlastní potřeby a pohodlí. Snad kdyby k nám někdo doplaval, pomohli bychom mu, ale vydat se za nimi? Nejde tu jen o to, že bychom museli opustit okruh, ve kterém se cítíme bezpečně – toto jednání naprosto přesahuje náš referenční rámec, protože jsme úplně zapoměli, co tvoří naši identitu. Záchranné čluny jsou tu od toho, aby zachraňovaly lidi. A stejně tak je tu od toho i církve. My pečujeme o záchranné čluny, natíráme je, sloužíme lidem, kteří už jsou uvnitř, udržujeme pořádek a hostíme setkání karetních společností, ale nepoužíváme čluny k tomu účelu, pro který byly vytvořeny. Každý člen posádky, který by se opovážil život na člunu nějak narušit, si okamžitě vyslechne sborový nářek od cestujících, kterým se myšlenka na sebemenší omezení vlastního pohodlí protiví. Naříkáme nad ztrátou víry, sekularizací, zavíráním kostelů a tak dále, ale ani nás nenapadne chopit se vesel a vyplout.

Misijní poslání

Pokud jsme tady kvůli misijnímu poslání, co je vlastně jeho podstatou? Odpověď na tuto otázku budeme hledat v posledních verších Matoušova evangelia, v úryvku nazvaném

„Poslání apoštolů“ (Mt 28,16–20). Váhající učedníci tu dostávají tento příkaz: „Jděte tedy, získejte za učedníky všechny národy, křtíte je ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého a učte je zachovávat všechno, co jsem vám přikázal.“ Jednotlivé překlady tohoto souvětí se mohou mírně lišit, je ale zřejmé, že Ježíš dal své rodící se církvi čtyři úkoly: jít, získat, křtít a učit. V původním řeckém textu zjišťujeme, že z těchto čtyř sloves je jedno ve tvaru určitém a tři v neurčitém, ve formě přičestí. Určitý slovesný tvar je z gramatického hlediska stěžejním místem věty, zatímco participia jsou jmenné tvary slovesné: větu sice blíže vymezují, v konečném důsledku ale dávají smysl jedině ve vztahu ke slovesu v určitém tvaru. A stejně to funguje i v poslání apoštolů. Jedno z těchto sloves je gramatickým středem souvětí, a tak i středem teologickým. V minulých letech jsem vystupoval na řadě konferencí a vždy jsem přitom vybízel posluchače, aby vybrali jedno ze čtyř sloves, které je podle nich v poslání apoštolů stěžejní, a je proto klíčem k našemu poslání, k podstatě naší identity. Ptal jsem se laiků, kněží, a dokonce i biskupů. Ptal jsem se ve skupinách velkých i malých, a výsledek byl vždycky stejný. Pro správnou odpověď se pokaždé rozhodla ta nejmenší část lidí – nejmenší ne o trochu, ale až nesmyslně malá část. Jednou si ve skupině asi šesti set lidí vybrali správnou odpověď jen dva a jindy jich z víc než tří tisíc lidí bylo kolem dvaceti. Takový nepoměr je odrazem krize identity, která naši církve postihuje, a ukazuje na hluboké, ač nevědomé předsudky vůči úkolu, který Pán postavil do centra svého poslání.

Které sloveso si vyberete vy: jít, získat, křtít, anebo učit?

Správná odpověď je zde: slovesem v určitém tvaru je „získat“: „získejte za učedníky“ (*mathéteusate*). Právě tento příkaz

je stěžejním bodem poslání apoštolů a kolem získávání učedníků se točí všechny ostatní prvky misijního poslání církve: jít, křtít a učit. Jen se nad tím zamyslete. Katolická církev v minulých stoletích výrazně vynikala jako misijní církev – šli jsme. Máme i bohatou didaktickou tradici, jsme známí pro své školy, univerzity a obsah výuky – učíme. Bezpochyby taky víme, jak máme křtít a slavit další svátosti. Naši pastorační slabosti a úkolem, se kterým nejvíc bojujeme, je ale právě ten, který tvoří samotný střed poslání svěřeného církvi Kristem: získat za učedníky.

Získat učedníky

Co to znamená získat za učedníky? V církevním prostředí často používáme pojmy jako „učedník“ nebo „apoštol“, a přitom nerozumíme tomu, co označují. Pojem „učedník“ je ale pro naše poslání přijaté od Ježíše natolik důležitý, že bychom jeho význam měli znát. V řečtině tento pojem zní *mathétés* a je odvozen od slovesa *manthanein*, což znamená „učit se“ (vzpomeňme si na slovo „matematika“). Učedník je ten, kdo se učí. Být učedníkem Ježíše Krista znamená zapojit se do celoživotního procesu učení se od Ježíše, našeho Pána a učitele, a také učení se o něm. Latinské slovo pro učedníka zní *discipulus*, což nám naznačuje, že tento proces učení se není nahodilý, ale vědomý, a že vyžaduje disciplínu. Stát se učedníkem znamená oddat se tomuto procesu růstu.

Na kolik našich farníků se ale tento pojem dá skutečně a zodpovědně vztáhnout? Každý máme v kostele lidi, kteří jsou pro svou víru zapálení, věrně ji žijí a dychtí po tom, aby v ní rostli a učili se, bývá to ale žel jen nepočtená menšina a „normální katolíci“ její členy často považují za podivíny.